

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยจากครัวเรือนของประชาชน ตำบลบ้านคีรีวง อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล

ทวีศักดิ์ รักฤทธิ์¹ ฟ้าใส ประสารรส^{2*}
และทิพวรรณ ท้ายเมือง³

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยจากครัวเรือนของประชาชน 2) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพในครอบครัว ระดับการศึกษา อาชีพและจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ความรู้ เจตคติ กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยจากครัวเรือนของประชาชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนเขตรับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคีรีวง ได้มาโดยสุ่มอย่างเป็นระบบ จำนวน 346 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม จำนวน 4 ส่วน ค่าดัชนีความสอดคล้อง ได้เท่ากับ 0.74 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ที่งัดได้เท่ากับ 0.73 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ แจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 69.10 กลุ่มอายุระหว่าง 49 ปีขึ้นไป มากสุด ร้อยละ 35.90 ส่วนใหญ่การศึกษาระดับประถมศึกษา มี ร้อยละ 59.70 ส่วนใหญ่อาชีพรับจ้าง ร้อยละ 24.20 จำนวนสมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่ 1 - 4 คน ร้อยละ 61.10 ความรู้การคัดแยกขยะจากครัวเรือน มีคะแนนเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความรู้ปานกลาง (\bar{X} = 5.74, S.D = 1.61) เจตคติการคัดแยกขยะจากครัวเรือน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 18.37, S.D = 3.22) พฤติกรรมการคัดแยกขยะจากครัวเรือน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับพฤติกรรมปฏิบัติบางครั้ง (\bar{X} = 23.00, S.D = 4.31) และปัจจัยด้านระดับการศึกษา ความรู้ เจตคติ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะจากครัวเรือน ได้ร้อยละ 43.10 (R^2 = .431, β = .748) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ขยะครัวเรือน, ขยะมูลฝอย, พฤติกรรมการคัดแยกขยะ

¹ นักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยปทุมธานี

² นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ องค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง

³ เจ้าหน้าที่งานเวชกรรมปฏิบัติงาน โรงพยาบาลสถาบันบำราศนราดูร

*ผู้ประพันธ์บทความ; ฟ้าใส ประสารรส, Email: waleeprasansros@gmail.com

Factors influencing household waste management behavior of people in the. Thung Wa District, Satun Province

Thaweesak Rakrit¹ Fahsai Prasanros^{2*}

Tippawan Taimuang³

Abstract

This study has the objectives 1) to study people's knowledge, attitude and behavior in household waste management. 2) to study personal factors including gender, age, family status. Education level Occupation and number of household members, knowledge, attitude and behavior in managing household waste of the people. The sample group used in the study was people in the area responsible for Khiri Wong Subdistrict Health Promoting Hospital a total of 346 people were systematically randomly selected. The instrument used in the study was a 4-part questionnaire. The consistency index was equal to 0.74, the difficulty was equal to 0.35, 0.50 and the confidence value (Reliability) for the whole version was equal to 0.73. The statistics used in data analysis were mean, percentage, standard deviation, Stepwise Multiple Regression Analysis

The results of the study found that the majority of the sample in the study were female. Accounting for 69.10 percent, the highest age group is between 49 years and older, accounting for 35.90 percent. Most of them have primary education. Accounting for 59.70 percent, most occupations are contract workers. Accounting for 24.20 percent The number of family members is mostly 1 - 4 people, accounting for 61.10 percent, Knowledge of separating household waste The overall average score was at a moderate level of knowledge ($\bar{X} = 5.74$, S.D = 1.61). Attitude in separating household waste. There was a total mean score at the uncertain level ($\bar{X} = 18.37$, S.D = 3.22) behavior in separating household waste. There is a mean score included in the sometimes-practiced behavior scale ($\bar{X} = 23.00$, S.D = 4.31) and Factors regarding education level, knowledge, attitude influence the behavior of separating household waste at 43.10 percent ($R^2 = .431$, $\beta = .748$) with statistical significance at the .01 level.

Keyword: Household garbage Waste separation behavior

¹ Master of Public Health Program, Pathumthani University

² Public Health Technical Officer, Rayong Provincial Administrative Organization

³ Pharmacy Technician, Bamrasnaradura infection disease institute.

*Corresponding Author; Fahsai Prasanros, Email: waleeprasanros@gmail.com

บทความวิจัย

บทนำ (Introduction)

ปัญหาขยะ เป็นปัญหาสำคัญของโลก ที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ปัจจุบันสังคมทางเศรษฐกิจมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วและทำให้โครงสร้างประชากรเพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกิดการใช้วัสดุสิ่งของต่างๆ เพิ่มขึ้น ทำให้ประชาชนเกิดการคัดแยกขยะไม่ถูกต้องและส่งผลทำให้เกิดมลพิษจากปัญหาขยะล้นเมือง มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน

ในปัจจุบัน มีคนเมืองอยู่ประมาณ 3,000 ล้านคนทั่วโลก และแต่ละคนทำให้เกิดขยะประมาณวันละ 1.2 กิโลกรัม ดังนั้นเมื่อรวมแล้วจะสร้างขยะปีละ 1,300 ล้านตันต่อปีและในปี 2025 ธนาคารโลกประเมินว่าจำนวนประชากรเมืองน่าจะเพิ่มขึ้นเป็น 4,300 ล้านคน และแต่ละคนจะสร้างขยะประมาณวันละ 1.42 กิโลกรัม หรือรวมแล้วประมาณ 2,200 ล้านตันต่อปี พร้อมคาดว่าต้นทุนการจัดการขยะเหล่านี้จะเพิ่มจากปีละ 205,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เป็น 375,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (THAIPUBLICA,2563)

ประเทศไทยมีปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งกรมควบคุมมลพิษ ได้สำรวจข้อมูลขยะมูลฝอยทั้ง 77 จังหวัด (ข้อมูล ณ วันที่ 12 มกราคม 2560) พบว่า มีปริมาณขยะมูลฝอยสะสม จำนวน 14,799,821.25 ตัน (14,799,821,250 กิโลกรัม) ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น จำนวน 26,171,360.76 ตัน/ปี (26,171,360,760 กิโลกรัม/ปี) จนกระทั่ง หลังเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2560 คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้เข้ามาแก้ปัญหาประเทศ โดยมีรัฐบาลชุดปัจจุบันได้นำเรื่อง ขยะล้นเมืองเป็นวาระแห่งชาติ ที่ต้องเร่งแก้ไขภาวะวิกฤตนี้อย่างรวดเร็ว หาแนวทางโดยการวาง “โรดแมป (Road Map)” การกำจัดขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายให้หมดไป ในระยะเร่งด่วนและระยะยาว โดยกำจัดแบบศูนย์รวม และเน้นการแปรรูปสู่พลังงาน ในปี พ.ศ. 2563 พบว่า เมื่อพิจารณาปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนเป็นรายภาค พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเกิดขยะมูลฝอยชุมชนมากที่สุด (17,722 ตัน/วัน) รองลงมาคือ ภาคกลาง (16,586 ตัน/วัน) กรุงเทพมหานคร (12,281 ตัน/วัน) ภาคใต้ (9,064 ตัน/วัน) ตามลำดับ (กองจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ, 2563)

จังหวัดสตูล มีการปกครอง แบ่งเขตการปกครองเป็น 6 อำเภอ มีสถานที่กำจัดขยะ 11 แห่งและมีสถานที่กำจัดขยะที่ถูกต้อง เพียงแค่ 2 แห่งมีปริมาณขยะรวม 320 ตันต่อวัน (320,000 กิโลกรัม) สามารถเก็บขยะได้ 166 ตันต่อวัน (166,000 กิโลกรัม) ซึ่งมีเพียง 93 ตันต่อวัน (93,000 กิโลกรัม) ที่สามารถนำไปกำจัดอย่างถูกหลักสุขาภิบาล ยังคงเหลือ อีกกว่า 61 ตันต่อวัน (61,000 กิโลกรัม) ที่นำไปกำจัดแบบไม่ถูกต้อง โดยกรมควบคุมมลพิษ ได้สำรวจ พบว่า จังหวัดสตูล มีปริมาณขยะสะสม 150 ตันต่อวัน (150,000 กิโลกรัม) (ข้อมูลสำรวจขยะมูลฝอยทั่วประเทศ,กรมควบคุมมลพิษ,2558) มีปริมาณขยะเพิ่มขึ้นและเกิดขยะสะสมและปัจจุบันพบว่ามิใช่แค่พื้นที่ใช้งานไม่สามารถรองรับขยะที่เกิดขึ้นใหม่ได้ นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อประชาชนที่อยู่ใกล้กับพื้นที่บ่อขยะ ที่ต้องผจญกับกลิ่นเหม็นและน้ำเสีย ล่าสุดได้มีประชาชนหลายรายล้มป่วยเป็นโรคทางเดินหายใจจากสาเหตุที่เกิดขึ้นจากการกำจัดขยะที่ไม่ถูกหลักสุขาภิบาล

บทความวิจัย

จากการวิเคราะห์สาเหตุที่แท้จริงของปัญหาการจัดการขยะในชุมชนจากแผนผังก้างปลา (Fish bone diagram) พบว่า เขตพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านคีรีวง อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูลมีปัจจัยหลักของปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพ ในเรื่องการจัดการขยะ ได้แก่ ประชาชนไม่มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ประชาชนขาดความรู้ ประชาชนมีทัศนคติที่ว่า เมื่อแยกขยะแล้ว เวลานำขยะไปทิ้งก็ทิ้งขยะลงถังเดียวกัน และการคัดแยกขยะในครัวเรือนทำให้เสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์และมีความยุ่งยาก ประชาชนขาดความตระหนักในการคัดแยกขยะ ประชาชนขาดการกระตุ้นจากครอบครัว และสังคม ประชาชนไม่มีเวลา ประชาชนขาดทักษะในการเผยแพร่ความรู้และภาชนะรองรับขยะไม่เพียงพอ จึงมีการกำจัดขยะด้วยวิธีการเผา ซึ่งขยะส่วนใหญ่ที่พบตามครัวเรือน ได้แก่ เศษอาหาร ถุงพลาสติก ขวดพลาสติก ขวดแก้ว กระดาษ กระป๋อง เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นขยะที่สามารถนำมาทำเป็นปุ๋ยหมักและบางส่วนสามารถนำมารีไซเคิลได้ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านคีรีวง อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา ปัจจัยด้านความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยจากครัวเรือนของประชาชน ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านคีรีวง อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล คือ หมู่ 7 บ้านคีรีวง หมู่ 9 บ้านราวปลา และหมู่ 10 บ้านธารปิวเพื่อเป็นข้อมูลแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการจัดการขยะจากครัวเรือน เป็นข้อมูลนำไปส่งเสริมประชาชนความรู้ในการจัดการขยะที่ถูกต้อง เพื่อให้ชุมชนมีความรู้เกิดความเข้าใจเพิ่มขึ้น และสามารถนำไปปฏิบัติได้ โดยเริ่มจากตนเอง ครอบครัว และขยายผลไปสู่ชุมชน โดยไม่มีอุปสรรคต่อการพัฒนาชุมชน และยังเป็นการจัดการขยะต้นทางลดปริมาณขยะชุมชน และลดภาระให้กับชุมชน ในการคัดแยกขยะภายในชุมชนและเป็นการเพิ่มรายได้เสริมจากการขายของเก่าให้กับชุมชน อันจะส่งผลให้ปริมาณขยะในชุมชนลดลง และมีการจัดการถูกหลักสุขาภิบาล ลดมลพิษจากขยะได้อย่างยั่งยืนตลอดไป

วัตถุประสงค์ (Objective)

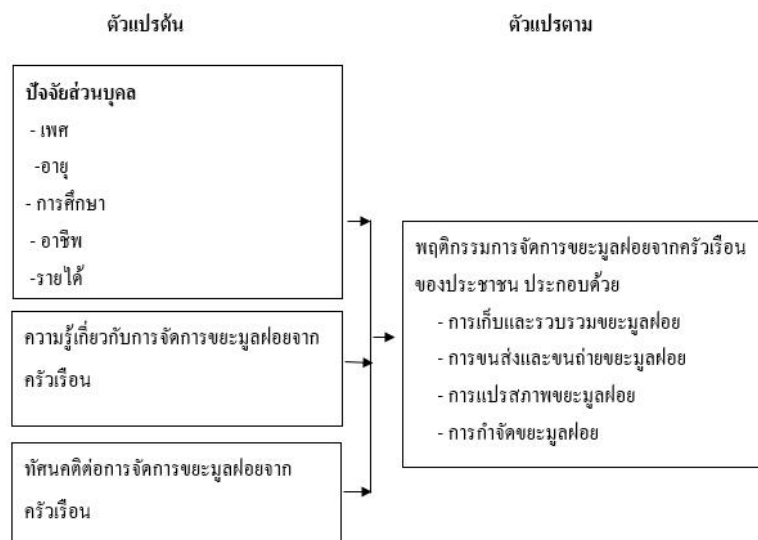
1. เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยจากครัวเรือน ทัศนคติมีผลกับการจัดการขยะมูลฝอยจากครัวเรือน และพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยจากครัวเรือนของประชาชนตำบลบ้านคีรีวง อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพในครอบครัว การศึกษา อาชีพและจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยจากครัวเรือน เจตคติมีผลกับการจัดการขยะมูลฝอยจากครัวเรือน กับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยจากครัวเรือนของประชาชนตำบลบ้านคีรีวง อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล

บทความวิจัย

สมมติฐาน (Hypothesis)

1. กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพในครอบครัว การศึกษา อาชีพและจำนวนสมาชิกในครัวเรือน มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยจากครัวเรือน เจตคติต่อการจัดการขยะมูลฝอยจากครัวเรือน มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนอยู่ในระดับปานกลาง

กรอบแนวคิด (Research Framework)

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology)

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลบ้านคีรีวง อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล ที่มีรายชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎร จำนวน 2,525 คน ผู้วิจัยได้สุ่มประมาณสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา โดยใช้แนวคิดของ Daniel (1970) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย 346 คน โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างเป็นระบบ (Systematic random sampling) โดยใช้บ้านเลขที่ที่ถนนกมที่ในแต่ละหมู่จะเป็นหน่วยที่ 3 เป็นตัวแทนครัวเรือน ครัวเรือนละ 1 คน มีคุณสมบัติ ดังนี้

เกณฑ์การคัดเลือก (Inclusion criteria)

- ทั้งเพศหญิงและเพศชาย
- อายุ 18 ขึ้นไป ที่เป็นหัวหน้าครอบครัว
- สื่อสารภาษาไทย และอ่านออก เขียนได้
- ยินดี เต็มใจที่จะเข้าร่วมทำการศึกษาในครั้งนี้

บทความวิจัย

เกณฑ์ในการคัดออก (Exclusion criteria) มีคุณสมบัติดังนี้

-เป็นผู้ที่ไม่สามารถร่วมโครงการวิจัยได้ตลอดโครงการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนแนวคิดทฤษฎี เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วย 4 ส่วน ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 ปัจจัยความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยจากครัวเรือน ส่วนที่ 3 ปัจจัยด้านทัศนคติต่อการจัดการขยะมูลฝอยจากครัวเรือน ส่วนที่ 4 ปัจจัยพฤติกรรมการจัดการขยะจากครัวเรือน

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การแปลผลนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยรายข้อใช้หลักการแปลดังนี้(Best,1977)

คะแนนระหว่าง 10 – 16.66 หมายถึง ไม่ปฏิบัติ

คะแนนระหว่าง 16.67 – 23.32 หมายถึง ปฏิบัติบางครั้ง

คะแนนระหว่าง 23.33 ขึ้นไป หมายถึง มีปฏิบัติทุกครั้ง

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean)และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ สถิติการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย (Result)

ตารางที่ 1 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (n=365)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	139	38.10
หญิง	226	69.10
อายุ (ปี)		
18 – 25 ปี	21	5.80
26 – 32 ปี	40	11.00
33 – 40 ปี	73	20.00
41 – 48 ปี	100	27.40

บทความวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
49 ขึ้นไป	131	35.90
สถานภาพในครอบครัว		
หัวหน้าครอบครัว	214	58.6
สมาชิกในครอบครัว	125	34.2
ผู้อาศัย	26	7.1
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียน	3	8.0
ประถมศึกษา	218	59.7
มัธยมศึกษา	116	31.8
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	17	4.7
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	11	3.0
อาชีพ		
ค้าขาย	58	15.9
ทำสวน	83	22.7
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	16	4.4
รับจ้าง	125	34.2
บริษัท/เอกชน	6	1.6
แม่บ้าน	55	15.1
อื่นๆ	22	6.0
จำนวนสมาชิกในครอบครัว		
1 - 4 คน	225	61.6
5 - 8 คน	134	36.7
9 คนขึ้นไป	6	1.6
รวม	365	100

จากตาราง 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 69.10 กลุ่มอายุระหว่าง 49 ปีขึ้นไป มากสุด ร้อยละ 35.90 ส่วนใหญ่การศึกษาระดับประถมศึกษา มี ร้อยละ 59.70 ส่วนใหญ่อาชีพรับจ้าง ร้อยละ 34.20 จำนวนสมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่ 1 - 4 คน ร้อยละ 61.10

บทความวิจัย

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเฉลี่ยรวมด้านความรู้การคัดแยกขยะจากครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง (n=365)

ปัจจัย	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ความรู้	5.74	1.61	ปานกลาง
เจตคติ	18.37	3.22	ปานกลาง
พฤติกรรม	23.00	4.31	ปานกลาง

จากตาราง 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยรวมความรู้การคัดแยกขยะจากครัวเรือน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 5.74$, S.D = 1.61) ระดับเจตคติการคัดแยกขยะจากครัวเรือน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 18.37$, S.D = 3.22) และพฤติกรรมการคัดแยกขยะจากครัวเรือน มีคะแนนเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับพฤติกรรมปานกลาง ($\bar{X} = 23.00$, S.D = 4.31)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ห้อิทธิพลตัวแปรต้นและตัวแปรตาม

ตัวแปรต้น	R	R ²	F	Unstd.		Std.	t	p-value
				B	SE	Beta		
Constant				23.749	4.911		4.836	
X5 ระดับการศึกษา	0.581	0.338	103.112	0.223	0.154	0.332	4.434	<0.001**
X7 ความรู้	0.631	0.398	66.566	0.330	0.478	0.198	2.454	0.015
X8 เจตคติ	0.642	0.431	46.685	0.748	0.338	0.199	2.211	0.028

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ < .01

จากตารางที่ 3 ผลวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple linear regression) ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะจากครัวเรือน ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่เข้าสมการ พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะจากครัวเรือนได้แก่ ปัจจัยด้านระดับการศึกษา ถูกคัดเลือกเข้าสมการเป็นอันดับแรก สามารถทำนายพฤติกรรมการคัดแยกขยะจากครัวเรือน ได้ร้อยละ 33.80 ด้านความรู้ สามารถทำนายพฤติกรรมการคัดแยกขยะจากครัวเรือน ได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 39.80 ด้านเจตคติ ถูกคัดเลือกเข้าสมการเป็นอันดับสาม สามารถทำนายพฤติกรรมการคัดแยกขยะจากครัวเรือน ได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 43.10

บทความวิจัย

สรุปผลการวิจัย (Conclusion)

1. การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 69.10 กลุ่มอายุระหว่าง 49 ปีขึ้นไป มากสุด ร้อยละ 35.90 ส่วนใหญ่การศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 59.70 ส่วนใหญ่อาชีพรับจ้าง ร้อยละ 24.20 จำนวนสมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่ 1 - 4 คน ร้อยละ 61.10

2. ผลการวิเคราะห์ความรู้การคัดแยกขยะจากครัวเรือนประชาชนตำบลทุ่งหว้า อำเภอทุ่งหว้า

จังหวัดสตูล

กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยรวมความรู้การคัดแยกขยะจากครัวเรือน อยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 5.74, S.D = 1.61)

3. ผลการวิเคราะห์เจตคติการคัดแยกขยะจากครัวเรือนประชาชนตำบลทุ่งหว้า อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล กลุ่มตัวอย่างมีระดับเจตคติการคัดแยกขยะจากครัวเรือน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 18.37, S.D = 3.22)

4. วิเคราะห์พฤติกรรมการคัดแยกขยะจากครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่างมีระดับพฤติกรรมการคัดแยกขยะจากครัวเรือน มีคะแนนเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับพฤติกรรมปฏิบัติบางครั้ง (\bar{X} = 23.00, S.D = 4.31)

5. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะจากครัวเรือน โดยใช้สถิติการถดถอยพหุคูณพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะจากครัวเรือน ได้แก่ ปัจจัยด้านระดับการศึกษา ถูกคัดเลือกเข้าสมการเป็นอันดับแรก สามารถทำนายพฤติกรรมการคัดแยกขยะจากครัวเรือน ได้ร้อยละ 33.80 ด้านความรู้ สามารถทำนายพฤติกรรมการคัดแยกขยะจากครัวเรือน ได้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 39.80 ด้านเจตคติ ถูกคัดเลือกเข้าสมการเป็นอันดับสาม สามารถทำนายพฤติกรรมการคัดแยกขยะจากครัวเรือน ได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 43.10

อภิปรายผล (Discussion)

ผลการศึกษาค้นคว้าความรู้การคัดแยกขยะจากครัวเรือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีความรู้ (Knowledge) ที่อธิบายไว้ว่า เป็นขั้นต้น ซึ่งผู้เรียนเพียงแต่จำ ได้อาจจะ โดยการนึกได้ หรือโดยการมองเห็น ได้ยิน ก็จำได้ ความรู้ในขั้นนี้ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับ คำจำกัดความ ความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎ โครงสร้าง วิธีการแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของคุณสุทธิ บุญโทร และพิรญา อึ้งอุตรภักดี (2559) พบว่า ปริมาณขยะทั้ง 3 ครั้ง เท่ากับ 190.20 167.60 และ 168.70 กิโลกรัมตามลำดับ และยังสอดคล้องกับการศึกษาของคุณชนบดี สีเสียด และคุณจินดาวัลย์ วัฒนชัย (2554) พบว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานด้านการจัดการมูลฝอย กลุ่มทดลองที่ผ่าน

บทความวิจัย

โปรแกรมสุขศึกษามีความรู้เกี่ยวกับการกำจัดมูลฝอยเพิ่มขึ้นจากก่อนการทดลอง รวมทั้งมีพฤติกรรมกำจัดมูลฝอยมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < 0.0001$) ผลการศึกษาเจตคติการคัดแยกขยะจากครัวเรือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีเจตคติอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีเจตคติของนักจิตสังคม ที่อธิบายไว้ว่า ลักษณะโดยทั่วไปของเจตคติ 4 ประการ คือ 1) เจตคติเป็นความคิดในการเรียนรู้หรือได้รับประสบการณ์ เช่น ประชาชนส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อการปกครองแบบประชาธิปไตย เพราะจากประสบการณ์ที่ได้รับจากการปกครองระบบให้บุคคลมีสิทธิและเสรีภาพ 2) เจตคติเป็นดัชนีบอกทิศทางในการแสดงพฤติกรรม โดยทั่วไปมี 2 ทิศทาง คือ ทัศนคติทางบวกทำให้มีแนวโน้มที่จะเข้าหาหรือสนับสนุนสิ่งนั้น ส่วนทัศนคติในทางลบ จะทำให้มีแนวโน้มชอบหนีหรือห่างจากสิ่งนั้น 3) เจตคติสามารถถ่ายทอดได้โดยถ่ายอีกคนหนึ่งไปยังอีกคนหนึ่งหรือจากสถานการณ์หนึ่งไปยังสถานการณ์หนึ่งได้เช่น ประชาชนที่เลื่อมใสต่อพรรคการเมืองใดก็จะเห็นด้วยและสนับสนุนพรรคการเมืองนั้นๆ 4) เจตคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้เนื่องจากทัศนคติเกิดการเรียนรู้และ ประสบการณ์ของบุคคลโดยตรงประสบการณ์ของคนเปลี่ยนไป ย่อมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลง ทัศนคติด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของคุณภาสกร ฉายจิต และคุณปานใจ สื่อประเสริฐสิทธิ์ พบว่า ระดับคะแนนของความรู้และเจตคติของผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการมูลฝอย หลังผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการประชุมเชิงปฏิบัติการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสรุปการประชุมเชิงปฏิบัติการที่ประยุกต์แนวคิดและทฤษฎีที่เหมาะสม เข้ามาใช้ดำเนินการนั้น สามารถพัฒนาความรู้และเจตคติของประชากรกลุ่มตัวอย่างให้เพิ่มขึ้นจากก่อนการฝึกอบรมได้

ผลการศึกษาพฤติกรรมคัดแยกขยะจากครัวเรือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมปฏิบัติบางครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของคุณพิภัทร แสงสินธุสร (2550) พบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลนครภูเก็ต โดยรวมมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพในครอบครัว การศึกษา อาชีพและจำนวนสมาชิกในครอบครัว ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยจากครัวเรือน เจตคติต่อการจัดการขยะมูลฝอยจากครัวเรือน กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยจากครัวเรือนของประชาชน ตำบลทุ่งหว้า อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะจากครัวเรือน ได้แก่ ปัจจัยด้านระดับการศึกษา ถูกคัดเลือกเข้าสมการเป็นอันดับแรก สามารถทำนายพฤติกรรมการคัดแยกขยะจากครัวเรือน ได้ร้อยละ 33.80 ด้านความรู้ สามารถทำนายพฤติกรรมการคัดแยกขยะจากครัวเรือน ได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 39.80 ด้านเจตคติ ถูกคัดเลือกเข้าสมการเป็นอันดับสาม สามารถทำนายพฤติกรรมการคัดแยกขยะจากครัวเรือน ได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 43.10 จากการศึกษาครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปฐมนศึกษา ซึ่งสามารถอ่านออกเขียนได้ ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ และให้เกิดเจตคติที่ดีด้วย ส่งผลให้ระดับการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยจากครัวเรือน เจตคติต่อการจัดการขยะมูลฝอยจากครัวเรือน

บทความวิจัย

สามารถทำนายพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยจากครัวเรือนของประชาชน ได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีความรู้ (Knowledge) ที่อธิบายไว้ว่า เป็นขั้นต้นซึ่งผู้เรียนเพียงแต่จำได้อาจจะ โดยการนึกได้ หรือโดยการมองเห็น ได้ยิน ก็จำได้ ความรู้ในขั้นนี้ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับ คำจำกัดความ ความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎ โครงสร้าง วิธีการแก้ปัญหา สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีเจตคติของนักจิตสังคม ที่อธิบายไว้ว่า ลักษณะโดยทั่วไปของเจตคติ 4 ประการ คือ 1) เจตคติเป็นความคิดในการเรียนรู้ หรือได้รับประสบการณ์ เช่น ประชาชนส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อการปกครองแบบประชาธิปไตย เพราะจากประสบการณ์ที่ได้รับจากการปกครองระบบให้บุคคลมีสิทธิและเสรีภาพ 2) เจตคติเป็นดัชนีบอกทิศทางในการแสดงพฤติกรรม โดยทั่วไปมี 2 ทิศทาง คือ ทัศนคติทางบวกทำให้มีแนวโน้มที่จะเข้าหาหรือสนับสนุนสิ่งนั้น ส่วนทัศนคติในทางลบ จะทำให้มีแนวโน้มขบถหรือห่างจากสิ่งนั้น 3) เจตคติสามารถถ่ายทอดได้โดยถ่ายอีกคนหนึ่งไปยังอีกคนหนึ่งหรือจากสถานการณ์หนึ่งไปยังสถานการณ์หนึ่งได้เช่นประชาชนที่เลื่อมใสต่อพรรคการเมืองใดก็จะเห็นด้วยและสนับสนุนพรรคการเมืองนั้นๆ 4) เจตคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้เนื่องจากทัศนคติเกิดการเรียนรู้และ ประสบการณ์ของบุคคลโดยตรงประสบการณ์ของคนเปลี่ยนไป ย่อมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลง ทัศนคติด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของคุณภาสกร ฉายจิต และคุณปานใจ สื่อประเสริฐสิทธิ์พบว่า ระดับคะแนนของความรู้และเจตคติของผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการมูลฝอย หลังผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการประชุมเชิงปฏิบัติการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสรุปการประชุมเชิงปฏิบัติการที่ประยุกต์แนวคิดและทฤษฎีที่เหมาะสม เข้ามาใช้ดำเนินการนั้น สามารถพัฒนาความรู้และเจตคติของประชากรกลุ่มตัวอย่างให้เพิ่มขึ้นจากก่อนการฝึกอบรมได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากผลการศึกษา ระดับการศึกษา ความรู้ เจตคติ สามารถทำนายพฤติกรรมกรรมการคัดแยกขยะจากครัวเรือนได้ นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาส่งให้ประชาชนให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และเกิดเจตคติที่ดีจะสามารถมีพฤติกรรมจัดการขยะจากครัวเรือนได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

- 1) การศึกษาวิจัยในครั้งต่อไปควรมีการศึกษารูปแบบการคัดแยกขยะจากครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง
- 2) ควรมีการศึกษาในเชิงเศรษฐศาสตร์ ค่าใช้จ่ายในการกำจัดขยะหลังการนำการศึกษาไปดำเนินการและศึกษาปริมาณขยะที่ได้รับการคัดแยกในพื้นที่ เพื่อเกิดการลดขยะในชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง และยั่งยืนต่อไป

บทความวิจัย

กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement)

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ ผู้วิจัยต้องขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ปรึกษา ที่ให้ปรึกษา แนะนำ และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน คอยชี้แนะแนวทางการการวิจัยจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณประชาชนทุกท่านที่ให้ความสำคัญในการให้ข้อมูลครั้งนี้ ขอกราบขอบพระคุณผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนิน โครงการในครั้งนี้ที่ไม่ได้เอ่ยนามทุกท่าน ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์กับการจัดการขยะจากครัวเรือน และผลการวิจัยในครั้งนี้ จะนำข้อมูลไปดำเนินการ เพื่อส่งเสริมให้ ประชาชนมีความเข้าใจ และความสำคัญที่จะต้องคัดแยกขยะจากครัวเรือน

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมมลพิษ.(2568).ข้อมูลสถานการณ์ขยะมูลฝอยของประเทศ.สืบค้นจาก https://thaimsw.pcd.go.th/report_country.php

กรมควบคุมมลพิษ.(2565).รายงานสถานการณ์สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2565.สืบค้นจาก <https://www.pcd.go.th/publication/29509/>

กัญธณิฉัตร วัฒนพานิชกุล (2562). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร. *วารสารสหศาสตร์*,19(2): 55-72.

จักรพันธ์ เพ็ชรภูมิ, บรรณกร เสือสิงห์, วัฒนศักดิ์ จันทร์แปลง, วิเชียร พุทธภูมิ, บุญชนัญญา พงษ์ปรีชา (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะในครัวเรือนของแม่บ้านในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*,20(1): 203-212.

ณัชชลิตา ยุคะลัง, จารุวรรณ วิโรจน์, กุ๊เกียรติ ทุดปอ, นิรุวรรณ เทริน์โบล (2563). ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพในพื้นที่ที่มีการขยายชุมชนอย่างรวดเร็ว: กรณีศึกษาชุมชนข้างเคียงมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. *วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ*,13(1): 632-638.

ไทยพีบีเอส.(2567). "ขยะล้นเมือง" คนไทยสร้างขยะเฉลี่ย 7.3 หมื่นตัน/วัน.สืบค้นจาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/340722>

นภัส น้ำใจตรง, นรินทร์ สังข์รักษา (2562). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. *วารสารชุมชนวิจัย*,13(1): 179-190.

ศาลิมาร์ เกิดกลิ่นหอม(2562). แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน: เทศบาลนครศรีธรรมราช. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

บทความวิจัย

สกุลรัตน์ โทนมณี, รัชนิกร จันสน, วิภาดา ศรีเจริญ, พิสมัย กลอนกลาง, นงลักษณ์ เจริญไพบุลย์ลาภ. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชน ตำบลตะเบาะ อำเภอมือง จังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารความปลอดภัยและสุขภาพ*, 13(2): 32-44.

สุทธิ บุญโท และพิรญา อึ้งอุครภักดี.(2559). *ประสิทธิผลการจัดการปริมาณขยะชุมชนจากการใช้หลัก 5Rs กรณีศึกษา ตำบลทุ่งทราย จังหวัดกำแพงเพชร*. สืบค้นจาก <https://gsbooks.gs.kku.ac.th>

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.(2560) *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.